

Úmluva o biomedicině a právo na informační sebeurčení

The Convention on Biomedicine and the right to the informational self-determination

*Doc. JUDr. Olga Sovová, Ph.D., Policejní akademie ČR v Praze, Centrum zdravotnického práva
PF UK*

Abstract: In response to the twentieth anniversary of adoption of the Convention on Biomedicine the paper deals with the right to the informational self-determination in health care. The paper defines the content of the right to the informational self-determination in relationship to the right for privacy protection. The discussion highlights, pursuant to the case-law of the European Court of Human Rights and the Constitutional Court of the Czech Republic, occurrences when the aforementioned right could be restricted. The paper examines the issues of the proportionality test between the private and public interests when providing public information about health status.

Key words: Convention on Biomedicine – health care – privacy protection – informational self-determination – public interest – proportionality test

Abstrakt: V návaznosti na dvacetileté výročí přijetí Úmluvy o biomedicině se článek zabývá právem na informační sebeurčení v oblasti péče o zdraví. Článek vymezuje obsah práva na informační sebeurčení ve vztahu k právu na ochranu soukromí. Na základě judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Ústavního soudu České republiky je veden diskurs, v jakých případech lze právo na informační sebeurčení omezit a jakým způsobem je třeba přistupovat k poskytování informací veřejnosti.

Klíčová slova: Úmluva o biomedicině – ochrana soukromí – informační sebeurčení – veřejný zájem – test proporcionality

ÚVOD

Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny: Úmluva o lidských právech a biomedicině (Úmluva o biomedicině, Úmluva) byla přijata před jednadvaceti lety.¹ Její význam jak mezinárodně, tak ve vnitrostátních právních řádech signatářských států v průběhu její účinnosti a praktické aplikace významně stoupal a prohluboval se s vývojem vědy a techniky v medicíně. Úmluva není rigidní dokument a musí být vykládána v souladu s rozvojem soudobé technologické a informační společnosti. Nauka k tomu podotýká: „*Celou Úmluvou se prolíná zásada svobody rozhodování ve sféře práva na tělesnou integritu a její nedotknutelnosti [...]. Je nutno na přednost pravidel Úmluvy o biomedicině pamatovat a výklad zákonných pravidel jí neustále poměřovat.*“² Tento článek zkoumá význam Úmluvy o biomedicině, práva na informační sebeurčení a poskytování informací ve veřejném zájmu v oblasti péče o zdraví.

1. OCHRANA SOUKROMÍ A PRÁVO NA INFORMAČNÍ SEBEURČENÍ

Právo na soukromí je považováno za jedno z nejdůležitějších základních práv fyzické osoby, které chrání její lidskou důstojnost a další hodnoty, jako je svobodná interakce s ostatními i právo zvolit si informace, které volně poskytuje svému okolí.³

Úmluva o biomedicině přímo výslovně zdůrazňuje v článku 10, že každý má právo na ochranu soukromí ve vztahu k informacím o zdravotním stavu a toto právo může omezit pouze zákon. Teorie i praxe rozlišuje pojem „*privacy*“ – „soukromí“ – a „*nocfidentiality*“ – „důvěrnost“. Oblast soukromí a jeho ochrany se zaměřuje na získávání informací, zatímco důvěrnost je zaměřena na sdělování informací. Oba pojmy se však doplňují a překrývají, a to při poskytování zdravotních služeb i v dalších oblastech praktického života i v právní úpravě. Evropské pojetí soukromí je především zaměřeno na ochranu důstojnosti a osobnosti člověka jako celku.⁴ Whitman uvádí „*Naše právo na soukromí je tvořeno právem na vytvoření a kontrolu vlastního zobrazení, které sami veřejnosti předkládáme.*“⁵

Čím však dokonalejší je moderní medicína, čím modernější je informační síť, tím širší přístup k důvěrným informacím mají třetí osoby a instituce a tím větší je riziko zneužití těchto informací.

Současná teorie i praxe hovoří o *globální informační technologické společnosti*, která má mnoho podob. Konkrétní typy a charakteristiky jsou závislé rovněž na historických a geografických

¹ Zveřejněna pod č. 96/2001 Sb. m. s.

² ŠUSTEK, P. – HOLČAPEK, T. *Informovaný souhlas: teorie a praxe informovaného souhlasu ve zdravotnictví*. Praha: ASPI 2007, s. 16 – 17.

³ Srov. SOVOVÁ, O. Ochrana soukromí při poskytování zdravotní péče z pohledu práva veřejného. *Časopis zdravotnického práva a bioetiky*. 2017, Vol. 7, No. 1, s. 1–12.

⁴ WHITMAN, J. Q. The Two Western Cultures of Privacy: Dignity versus Liberty. *Faculty Scholarship Series*. 2004, Paper 649. Dostupné z: http://digitalcommons.law.yale.edu/fss_papers/649.

⁵ Pracovní překlad autorky.

podmínkách.⁶ Zoubek v této souvislosti upozorňuje, že: „Problém globalizace nutí k multidimenzionálnímu, multicivilizačnímu a univerzalistickému myšlení a pohledu na svět.“⁷

Ve zdravotnictví je tak otázka přechodu k informační společnosti úzce spjata s ochranou osobnosti pacienta v širokém slova smyslu a bezpečím poskytování zdravotní péče.

„Čím je stále rozsáhlejší přístup k osobním, často důvěrným a diskrétním údajům, ať již ze strany jejich uživatelů, jako jsou pojišťovny, instituce důchodového zabezpečení, statistické orgány státní správy apod., tím je vztah mezi lékařem a pacientem relativnější.“⁸

Jednou z významných otázek při poskytování zdravotní péče v globalizované informační společnosti je právě *ochrana soukromí a osobních údajů ve vztahu k právu pacienta na informační seburčení*.

V souladu s názory Ústavního soudu o právu každého na autonomii a seburčení, můžeme uvedené chápat jako svobodu v rozhodování, možnost výběru svého chování v určité situaci a právo i možnost zůstat pánem svého jednání i způsobu života.

Ústavní soud opakovaně judikoval, že každý jednotlivec má subjektivní právo na všeobecnou ochranu svobodné sféry osoby.

„Z tohoto úhlu pohledu se jedná o ‚sběrné‘ či generální právo na autonomii osob, které logicky reaguje na nemožnost předvídat při formulování základních práv všechny v budoucnu se vyskytující zásahy do svobodného prostoru osoby.“⁹

Jedním z těchto základních práv je i právo na výběr poskytovaných informací, Ústavní soud zde hovoří o *právu na informační seburčení*.

„Do oblasti svobodné sféry jednotlivce pak spadá i právo jednotlivce na takzvané informační seburčení. Jen osoba sama je oprávněna rozhodnout o tom, jaké údaje o sobě poskytne včetně údajů o své pracovní, ekonomické či podnikatelské aktivitě, pokud zákon neukládá v tomto směru osobě povinnost tak, jak to předvídá čl. 4 odst. 1 LPS.“¹⁰

V nedávné době rozšířil Ústavní soud¹¹ pojetí práva na seburčení o právo pacienta rozhodnout o přijetí či odmítnutí léčby, a to i v případech, kdy odmítnutí léčby může vést k ohrožení života či dokonce smrti.

---

⁶ WILSON, M. I. – KELLERMAN, A. – COREY, K. E. *Global Information Society: Technology, Knowledge, and Mobility*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2013, s. vii.

⁷ ZOUBEK, V. Postmoderní problémy globální společnosti. In: *Bezpečnost v podmínkách organizací a institucí ČR: sborník z mezinárodní konference. Praha 20. května 2005*. Praha: Soukromá vysoká škola ekonomických studií, 2005, s. 76.

⁸ ULSENHEIMER, Klaus von. *Arztstrafrecht in der Praxis*. 2. vyd. Heidelberg: Müller, 1998, s. 270.

⁹ Srov. např. nález I. ÚS 1835/07, I. ÚS 43/04. Dostupné z: www.usoud.cz/nalus.

¹⁰ Srov. I. ÚS 1835/07. Dostupné z: www.usoud.cz/nalus.

¹¹ Srov. I. ÚS 2078/16. Dostupné z: www.usoud.cz/nalus.

Právo na informační sebeurčení však naráží na mantinely ochrany veřejného zdraví a dále poskytování informací ve veřejném zájmu. Vzhledem k neurčitosti obou pojmů je třeba se zamyslet nad tím, zda Úmluva o biomedicíně dává vodítko k tomu, kdy *veřejný zájem převažuje nad právem pacienta na sebeurčení*.

2. PRÁVO NA INFORMAČNÍ SEBEURČENÍ V ÚMLUVĚ

V obecné části Úmluvy je generálním výkladovým pravidlem článek 2. Právu na informace a zachování soukromí se pak věnuje článek 10 Úmluvy. Dle mého názoru je třeba, i ve světle výše citovaného nálezu ÚS o rozhodování o přijetí či odmítnutí léčby, vykládat právo na informace ve spojení s článkem 5 Úmluvy. Pouze řádné poučení pacienta a na základě tohoto poučení udělený informovaný souhlas nebo nesouhlas, splňují požadavky na právo pacienta na informační sebeurčení v širokém slova smyslu. *Poučení a souhlas pacienta* v sobě v praxi zahrnují i zmocnění dalších osob k získání informací. Je pak zásadní také to, zda u všech osob nebo alespoň u osob veřejně činných či známých, by nemělo být do poučení a informovaného souhlasu zahrnuté rovněž oprávnění či naopak zákaz podávat informace veřejnosti. Na tuto citlivou otázku by rovněž měli odpovědět účastníci hromadné havárie či katastrofy a jejich blízcí.

Vždy je však třeba diskutovat o tom, zda poskytnutí příslušné informace je způsobilé přispět k *debatě ve veřejném zájmu*. V této souvislosti však Úmluva žádnou konkrétní odpověď nedává a odkazuje na vnitrostátní právní úpravu zákonem. Ustanovení předpisů veřejného práva, jako jsou trestní řád¹² nebo zákon o zdravotních službách,¹³ však také nedávají, a ani nemohou dát, kazuistický návod, jakým způsobem provádět *test proportionality a vyvažovat jednotlivé, právem chráněné zájmy*. Je proto třeba vyjít z judikatury.

Uvedenými otázkami se zabývaly jak Evropský soud pro lidská práva (ESLP), tak Ústavní soud (ÚS) a Nejvyšší soud České republiky (NS).

Právo na poskytování informací veřejnosti a ve veřejném zájmu je tak vymezeno základní otázkou, kterou si musí položit i nositel a poskytovatel informace: „*Jaký vztah má informace o soukromí dotčeného k veřejnému zájmu? Má veřejnost právo znát ji? Potřebuje ji k občanskému rozhodování? Anebo pouze touží dozvědět se ji jako zajímavost?*”¹⁴

Rozsudky ESLP *von Hannover v. Německo*, které se týkají monacké princezny Karolíny, jsou stále základním vodítkem ohledně *práva veřejnosti na informace*. V prvním rozsudku¹⁵ rozhodl ESLP, že i když princezna je příslušnicí vládnoucího rodu, pokud nemá v Monaku žádné oficiální postavení či funkce, není možné bez jejího souhlasu zveřejňovat fotografie a informace, respektive spekulace o jejím soukromém životě. Na tento rozsudek navazují dva další, známé pod označením *Von Hannover*

---

¹² Zákon č. 141/1961 Sb.

¹³ Zákon č. 372/2011 Sb.

¹⁴ Viz Etický kodex časopisu *Týden*. 2005, s. 280–285. Dostupné z: <http://abart-full.artarchiv.cz/dokumenty.php?IDdokumentu=58101>.

¹⁵ Stížnost 59320/00. Dostupné z: www.echr.coe.int.

2 a 3.¹⁶ V těchto rozhodnutích již ESPL dospěl k rozšiřujícímu výkladu a poněkud odlišnému závěru, že pokud zveřejněný článek či informace přispějí k debatě ve veřejném zájmu a týkají se veřejné osoby, nemusí jít, ani u informací osobního charakteru, o porušení práva na respektování soukromého a rodinného života. *Vždy je třeba konkretizovat, zda zásah do soukromí a způsob pořízení informací byl přiměřený sledovanému účelu, tedy zahájení veřejné debaty nebo poskytnutí informací v obecném zájmu.*¹⁷

Jedním z klíčových rozsudků v oblasti *péče o zdraví a testu proporcionality v debatě o otázkách veřejného zájmu, kterou je způsob a kvalita poskytování zdravotní péče*, je rozhodnutí *Bergens Tidende a další versus Norsko*.¹⁸ V tomto rozhodnutí dospěl ESPL k závěru, že právo lékaře na ochranu soukromí a podnikatelských aktivit nemůže převážet nad právem veřejně diskutovat o otázkách jím poskytnuté zdravotní péče, byť by šlo o kosmetickou chirurgii, tedy zdravotní služby, které se poskytují na komerčním smluvním základě. ESPL výslovně konstatoval: „*Napadené články, které shrnuly osobní zkušenost mnoha žen podstoupivších kosmetický zákrok, se týkaly důležité stránky lidského zdraví a jako takové se zabývaly vážnými problémy ve veřejném zájmu.*“¹⁹

Navíc tím, že pacientky v rámci výkonu svého práva na informační sebeurčení zveřejnily své fotografie a vyjádření v tisku, zprostily tímto jednáním lékaře povinné mlčenlivosti v dané věci.

V rozhodnutí *Z. versus Finsko*²⁰ ESPL zdůraznil, že respektování práva pacienta na ochranu soukromí a zachování lékařského tajemství má velký význam i v tom, že zachovává důvěru pacienta v lékařskou profesi a zdravotní služby obecně. Právo na informační sebeurčení je, tedy ve světle judikatury významným prvkem, který napomáhá i včasnému vyhledání lékařské pomoci.

Jak uvedené rozhodnutí *Z. v. Finsko*, tak nálezy ÚS se zároveň zabývaly možností *omezení práva na informační sebeurčení* v rámci probíhajícího trestního řízení. ESPL výslovně konstatoval že: „*Nad zájmy pacienta i celé společnosti na dodržování lékařského tajemství a ochraně důvěrnosti zdravotních záznamů, může převážet zájem na vyšetřování a stíhání trestného činu a na veřejnosti soudního projednání.*“²¹

Rovněž Ústavní soud se přiklání k názoru, že: „*Zájem na objasnění trestných činů a spravedlivém potrestání jejich pachatelů je legitimním případem, kdy může dojít k omezení práva na ochranu soukromí i ve vztahu k informacím o svém zdraví.*“²² Zároveň však ÚS upozorňuje, že jde

¹⁶ Stížnosti 40660/08 a 8772/10. Dostupné z: www.echr.coe.int.

¹⁷ Podrobně k uvedeným rozsudkům a právu veřejnosti na informace viz SOVOVÁ, O. Informace ve veřejném zájmu a právo na ochranu soukromí. In: NĚMEC, M. – SUCHÁNEK, J. a kol. *Sborník příspěvků z mezinárodní kriminalistické konference Pokroky v kriminalistice 2017*. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2017, s. 277–284.

¹⁸ Stížnost č. 26132/95, Sbíрка soudních rozhodnutí a stanovisek, přílohový sešit (Výběr z Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu) XIX. Orac 1999. Dostupné též z: www.echr.coe.int.

¹⁹ Sub. 51 Stížnosti č. 26132/95, citováno ze Sbířky soudních rozhodnutí a stanovisek, přílohový sešit (Výběr z Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu) XIX. Orac 1999.

²⁰ Stížnost č. 22009/93. Dostupné z: www.echr.coe.int.

²¹ Stížnost č. 22009/93. Dostupné z: www.echr.coe.int.

²² Nález č. II. ÚS 2499/14. Dostupné z: www.usoud.cz/nalus.

vždy o velmi citlivé otázky, u kterých je třeba dbát zvýšené ochrany subjektu údajů, jehož právo na informační sebeurčení je zákonem omezeno: „Možnost pracovat v rámci trestního řízení s informacemi o zdravotním stavu osob bez jejich souhlasu přitom samozřejmě neznamená, že tak lze činit nepřiměřeným způsobem. Jakkoliv vzhledem k veřejnému charakteru procesu nelze rozšíření některých údajů o zdravotním stavu mezi veřejnost zabránit, je pochopitelně nutné, aby charakter těchto informací měly orgány činné v trestním řízení stále na mysli a nakládaly s nimi pouze v nezbytném rozsahu.“²³

Právo na informační sebeurčení v oblasti nakládání s údaji o svém zdravotním stavu přetrvává i po smrti. Nejvyšší soud ČR k tomu uvádí: „Test DNA vyhotovený na základě vzorku DNA odebraného z těla zemřelého, aniž by k tomu dal souhlas před smrtí sám zemřelý, nebo po jeho smrti osoby oprávněné k pietní ochraně osobnosti podle občanského zákoníku, je nezákonně získaným důkazem, a jako takový je v řízení nepřipustný.“²⁴

ZÁVĚREČNÉ ÚVAHY

Právo na informační sebeurčení v oblasti údajů o zdravotním stavu patří k základním stavebním kamenům práva na ochranu soukromí a je zakotveno nejen v Úmluvě o biomedicině, ale i v dalších dokumentech, jako je například Listina základních práv Evropské unie,²⁵ nebo Všeobecná deklarace o lidském genomu a lidských právech.²⁶ Článek 10 této deklarace zdůraznil, že: „Žádný výzkum nebo jeho aplikace, týkající se lidského genomu, zejména v oboru biologie, genetiky a medicíny, nesmí mít přednost před respektováním lidských práv, základních svobod a lidské důstojnosti jednotlivců a/nebo, pokud to přichází v úvahu, skupin lidí.“

Rozvoj vědeckého pokroku a nové technologie v medicíně přinášejí široké možnosti v léčbě i prevenci. S tím se však zvyšují požadavky jak na bezpečí poskytovaných zdravotních služeb a péče, tak na zevrubně informované příjemce služby – pacienty. Elektronizace zdravotnictví pak přináší další významné možnosti, ale i bezpečnostní a právní rizika pro poskytovatele zdravotních služeb i jejich příjemce. Základním rizikem je nedostatečné nebo nejasné předávání informací v rámci celého procesu péče o pacienta. Nedostatečně komunikují nejen lékaři na jednom pracovišti, ale především je omezena komunikace mezi lékaři první linie, tedy praktickými lékaři, specialisty a lůžkovými zařízeními. Platná právní úprava neumožňuje bez souhlasu pacienta, ani zabezpečenou formou elektronické komunikace, předávat informace mimo pracoviště poskytovatele.

Rovněž Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR)²⁷ zdůrazňuje již v preambuli (odstavec 52 až 54) zásadní význam ochrany osobních, biometrických a dalších údajů, shromažďovaných a zpracovávaných v souvislosti se zdravotním stavem a poskytováním zdravotních služeb. Na základě článku 85 GDPR a v návaznosti jak na práva zakotvená v Úmluvě, tak na judikaturu, bude třeba ve vnitrostátní právní úpravě precizovat právo na informační sebeurčení ve

²³ Nález č. I. ÚS 321/06. Dostupné z: www.usoud.cz/nalus.

²⁴ Rozhodnutí 30 Cdo 1982/2012. Dostupné z: www.nsoud.cz.

²⁵ Srov. Čl. 3, Úřední věstník EU C 83/389. Dostupné též z: www.euroskop.cz.

²⁶ Generální konference UNESCO, 29. zasedání 11. 11. 1997, publikováno 3. 12. 1997.

²⁷ Nařízení (EU) 2016/679, Úřední věstník EU, L 119/1. Dostupné též z: www.euroskop.cz.

vztahu k poskytování informací veřejnosti i pro účely přenosu informací mezi poskytovateli, v rámci klinických studií, vysoce inovativní léčby a v neposlední řadě též za účelem zajištění svobody volně šířit informace především v rámci vzdělávací soustavy a akademického bádání.

V současné době jsou dostupné metodiky implementace GDPR obecně a implementace GDPR v ambulantní sféře na webu Ministerstva zdravotnictví²⁸ a rovněž vzory praktických dokumentů České lékařské komory,²⁹ avšak bez nového zákona, který nahradí zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, nemohou tyto manuály umožnit dostatečný přenos údajů v zájmu prevence chyb a rizik, tedy ve prospěch pacientů, ale též poskytovatelů i zdravotních pojišťoven, neboť se léčba rovněž zrychlí a sníží se její náklady.

Právo na informační seburčení, zakotvené v Úmluvě o biomedicině a v pramenech ústavního i jednoduchého práva tak v nejbližších letech zůstane jednou z nejvýznamnějších záruk, že praxe i judikatura budou důsledně chránit práva pacienta i zdravotnických pracovníků a budou chránit právo na zdraví jako jedno ze základních lidských práv. Úmluva o biomedicině není a nemůže být strnulým organismem, jehož rigidní výklad by neumožňoval využití všech technologických a vědeckých možností při poskytování zdravotní péče. Je však také třeba diskutovat o vzájemném propojení práva na informační seburčení, ochrany veřejného zájmu a svobody vědeckého bádání a tvůrčího šíření informací.

---

²⁸ Dostupné z: https://www.mzcr.cz/Legislativa/obsah/implementace-gdpr_3805_11.html.

²⁹ Dostupné z: [https://www.lkcr.cz/gdpr-448.html?do\[loadData\]=1&itemKey=cz_1](https://www.lkcr.cz/gdpr-448.html?do[loadData]=1&itemKey=cz_1).

REFERENČNÍ SEZNAM:

SOVOVÁ, O. Ochrana soukromí při poskytování zdravotní péče z pohledu práva veřejného. *Časopis zdravotnického práva a bioetiky*. 2017, Vol. 7, No. 1, s. 1–12. ISSN 1804-8137.

SOVOVÁ, O. Informace ve veřejném zájmu a právo na ochranu soukromí. In: NĚMEC, M. – SUCHÁNEK, J. a kol. *Sborník příspěvků z mezinárodní kriminalistické konference Pokroky v kriminalistice 2017*. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2017, 338 s. ISBN 978-80-7251-485-4.

ŠUSTEK, P. – HOLČAPEK, T. *Informovaný souhlas: teorie a praxe informovaného souhlasu ve zdravotnictví*. Praha: ASPI, 2007, 243 s. ISBN 978-80-7357-268-6.

ULSENHEIMER, Klaus von. *Arztstrafrecht in der Praxis*. 2. vyd. Heidelberg: Müller, 1998, 270 s. ISBN 3-8114-1696-0.

WHITMAN, J. Q. The Two Western Cultures of Privacy: Dignity versus Liberty. *Faculty Scholarship Series*. 2004, Paper 649. Dostupné z: http://digitalcommons.law.yale.edu/fss_papers/649.

WILSON, M. I. – KELLERMAN, A. – COREY, K. E. *Global Information Society: Technology, Knowledge, and Mobility*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2013, 283 s. ISBN 978-0-7425-5694-2.

ZOUBEK, V. Postmoderní problémy globální společnosti. In: *Bezpečnost v podmínkách organizací a institucí ČR: sborník z mezinárodní konference. Praha 20. května 2005*. Praha: Soukromá vysoká škola ekonomických studií, 2005, 208 s. ISBN 80-86744-49-3.

Úmluva o lidských právech a biomedicíně č. 96/2001 Sb. m. s.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách).

Nařízení (EU) 2016/679, obecné nařízení o ochraně osobních údajů, Úřední věstník EU, L 119/1. 4. 5. 2016.

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, přílohový sešit (Výběr z Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu) XIX. Orac, 1999. ISSN 1214-3839.

Etický kodex časopisu *Týden*. 2005, s. 280–285. Dostupné z: <http://abart-full.artarchiv.cz/dokumenty.php?IDDokumentu=58101>.

Metodika implementace GDPR, Metodika implementace GDPR v ambulantní sféře (aktualizováno). Dostupné z: https://www.mzcr.cz/Legislativa/obsah/implementace-gdpr_3805_11.html.

www.echr.coe.int

www.euroskop.cz

www.nsoud.cz

www.lkcr.cz

www.usoud.cz/nalus